

تجلی حماسه در کالبد نسل نو

گفت وگو با مدیران و داوران در حاشیه رویداد بین المللی «سیمرغ» در مشهد

عکس: محمد حسن عطایی / آشنایان

اخذ مطبوعی

گزارش روز

حیات خانه تاریخی داروغه در مشهد، در عصرهای پایانی اردیبهشت ماه، حال و هوایی متفاوت داشت؛ فضایی که در آن تاریخ، روایت و زندگی روزمره مردم در کنار یکدیگر قرار گرفته بود. دور تا دور حوض مرکزی این خانه قاجاری، خانواده‌ها، نوجوانان و علاقه‌مندان فرهنگ ایرانی نشسته بودند و با دقت اجرای شرکت‌کنندگان را تماشا می‌کردند؛ نوجوانانی که هر یک با صدایی رسا و بیانی پُرانرژی، روایت‌هایی از شاهنامه فردوسی را بازگو می‌کردند؛ روایت‌هایی که قرن‌ها پیش سروده شده‌اند، اما هنوز می‌توانند مخاطب امروز را با خود همراه کنند؛ آن‌هم در روزگاری که هجسه‌های فرهنگی و تنوع رسانه‌های دیجیتال، ذائقه نسل نوجوان را نشانه گرفته است.

شهر مشهد، به عنوان پایتخت معنوی و خاستگاه حماسه‌های ایرانی، در روزهای ۲۹ و ۳۰ اردیبهشت ماه میزبان رویدادی بود که به حافظه تاریخی ما جانی دوباره بخشید. نخستین رویداد بین‌المللی «سیمرغ» با محوریت نقالی و شاهنامه خوانی، فراتر از یک گردهمایی هنری، به مثابه جنبشی فرهنگی ظاهر شد تا ثابت کند اشعار حکیم توس هنوز هم تأثیرگذارترین ابزار برای پیوند دادن نسل امروز به ریشه‌های اصیل خویش است. این گزارش به بررسی ابعاد مختلف این رویداد و نقش کلیدی متولیان و کارشناسان در شکل‌گیری آن می‌پردازد.

- کوششی برای حفظ میراث شاهنامه و نقالی

دبیر اجرایی رویداد «سیمرغ» با تأکید بر اهمیت ایجاد تجربه‌ای فرهنگی و مثبت برای نوجوانان، می‌گوید، امیدوارم این رویداد فرصتی باشد تا نوجوانان ما تجربه‌ای خوب و خاطره‌انگیز از حضور در یک برنامه فرهنگی داشته باشند.

محمد جهانی‌نقش‌رسانه‌ها را به عنوان بازویی پرتوان برای دیده شدن این تلاش فرهنگی، بسیاری حیاتی می‌داند و معتقد است بدون رسانه، بسیاری از فعالیت‌ها و استعداد‌های نوجوان به درستی انعکاس نمی‌یابد. او ادامه می‌دهد: از ویژگی‌های متمایز رویداد سیمرغ، حضور پررنگ نوجوانانی از مناطق مختلف ایران است که نشان می‌دهد شاهنامه و نقالی متعلق به کل کشور و همه اقشار آن است، نه محدود به یک منطقه خاص.

وی به استفاده جدی از بسترهای دیجیتال، مانند شبکه‌های اجتماعی و پلتفرم‌هایی مثل آپارات، اشاره می‌کند که نقشی کلیدی در گسترش و دیده شدن اجراهای نوجوانان دارد، زیرا معتقد است؛ برای ارتباط با نسل امروز، داشتن حضور فعال در فضای مجازی ضروری است.

- کم‌رنگ شدن نقالی و ضرورت بازنگری در نگرش‌ها
- جهانپا درباره دلایل کاهش اهمیت و توجه به نقالی در چند دهه گذشته توضیح می‌دهد؛ یکی از اصلی‌ترین علل، تغییر سبک زندگی و ظهور رسانه‌های امروزی است که اوقات فراغت نسل جدید را به شدت تغییر داده و فضای کمتری برای هنرهایی که نیازمند حضور و تمرکز طولانی هستند، باقی گذاشته است.

او بیان می‌کند، نقالی هنری است که شنونده باید برای آن حضور ذهن و توجه طولانی مدت داشته باشد؛ امری که در مواجهه با رسانه‌های تصویری و دیجیتال کمتر فرصت آن فراهم می‌شود. با استفاده مناسب از بسترهای نوین و نهادینه کردن آموزش، می‌توان این هنر را احیا و توسعه داد.

- نقش حیاتی آموزش و حمایت‌های نهادی در احیای نقالی

جهانپا نهاد‌های فرهنگی و آموزشی را کلید احیای نقالی می‌داند و می‌گوید؛ آموزش شاهنامه خوانی و نقالی باید از مدارس و فرهنگ‌سراها آغاز شود تا کودکان و نوجوانان از سنین پایین با این

هنر آشنا و به آن علاقه مند شوند. دبیر اجرایی رویداد «سیمرغ» ایجاد فضا‌های رقابتی بیشتر، راه‌اندازی باشگاه‌های تخصصی، خانه‌های هنری و انجمن‌هایی را پیشنهاد می‌دهد که آموزش، اجرا و پژوهش در حوزه نقالی را به صورت هم‌زمان دربرگیرند تا نوجوانان ضمن حفظ و ارتقای این هنر، حس تعلق به آن را تجربه کنند. از نظر جهانی‌ا، نقالی تنها یک فن یا هنر نیست، بلکه بخشی از هویت و سرمایه ملی است که باید مورد توجه جدی مدیران فرهنگی قرار گیرد.

- «سیمرغ»؛ نقطه عطفی برای احیای نقالی و پیوند نسل‌ها
- جهانپا، رویداد سیمرغ را مدلی موفق و نوآورانه می‌داند که با نگاه آموزشی و تخصصی، نوجوانان را به نقالی و شاهنامه خوانی تشویق کرده است. وی به استقبال چشمگیر نوجوانان از این رویداد اشاره می‌کند و از دریافت بیش از ۲ هزار ثبت‌نام معمول جشنواره‌ها و رویداد‌های دیگر در حوزه کودک و نوجوان است. خانواده‌ها نیز به صورت فعالانه در این مسیر مشارکت دارند، نوجوانان در تمرین‌ها، ضبط اجراها و حمایت‌های عاطفی و فیزیکی همراه هستند که در مجموع نشان می‌دهد بیش از ۴ هزار نفر به طور مستقیم در این جریان فرهنگی دخیل شده‌اند.

این هنرمند مطرح مشه‌دی بیان می‌کند؛ استقبال بی‌نظیر نوجوانان از سراسر کشور در این رویداد نشان دهنده موفقیت و اثربخشی آن است. این رویداد فرصتی فراهم می‌آورد تا نوجوانان گر‌هم آیند، تمرین کنند، در فضای سالم رقابت کنند و تحت‌ارزیابی‌استادان صاحب‌نام حوزه‌قرار بگیرند. به اعتقاد جهانپا، «سیمرغ» به مثابه پلی مهم بین نسل‌های مختلف عمل می‌کند؛ جایی‌که تجربیات و دانش هنرمندان خیره به نسل جوان منتقل می‌شود و انگیزه‌ای مضاعف برای حفظ و گسترش این میراث فرهنگی ایجاد می‌شود.

- نقالی و شاهنامه؛ میراث فرهنگی زنده ایرانی

مرشد محسن میرزاعلی که نامش با هنر نقالی گره خورده، در رویداد سیمرغ با عنوان داور و دبیر هنری حضور پیدا کرده است. او در گفت وگو با خبرنگار شهرآرا بر این نظر است که نقالی بیش از یک نمایش صرف، بخشی از حافظه تاریخی و فرهنگی ایرانیان است. او ادامه می‌دهد؛ نقالی طی قرون متمادی به عنوان رسانه‌ای مردمی و تأثیرگذار در قهوه‌خانه‌ها و میدان‌ها، داستان‌های شاهنامه را روایت کرده و مفاهیمی ارزشمند مانند شجاعت، اخلاق، وفاداری و هویت ملی را به نسل‌های مختلف منتقل کرده است. این هنر ریشه دارد برای پاسداشت فرهنگ و انتقال ارزش‌های ایرانی اهمیت حیاتی دارد و بدون حمایت مد‌یران فرهنگی و هنری با چالش روبه‌رو می‌شود.

- نقش خانواده، مدرسه و رسانه در حفظ هنرهای بومی
- وی با تأکید بر نقش تعیین‌کننده خانواده، آن را ستون اصلی حمایت نوجوانانی می‌داند که به هنر نقالی و شاهنامه خوانی علاقه مند شده‌اند. میرزاعلی ادامه می‌دهد؛ همراهی و حضور فعال خانواده‌ها در تمرین‌ها و ضبط اجراها، انگیزه نوجوانان را دوچندان می‌کند و زیربنای شکل‌گیری علاقه‌مندی و تداوم این هنر را فراهم می‌آورد. علاوه بر خانواده، مدارس نیز وظیفه آموزش رسمی و فرهنگ‌سازی در زمینه هنرهای سنتی را برعهده دارند و گنجاندن شاهنامه و نقالی در برنامه‌های درسی می‌تواند ارتباط نوجوانان با این میراث را عمیق‌تر کند. این عضو هیئت داوران رویداد سیمرغ درباره چالش‌ها و فرصت‌های نسل دیجیتال نیز نکات مهمی مطرح می‌کند. او می‌گوید؛ نوجوانان و جوانان امروز در فضایی زندگی می‌کنند که سراسر با فناوری‌های نوین و شبکه‌های اجتماعی همراه است، پس اگر شاهنامه خوانی و نقالی بخواهند

جایگاهی در زندگی این نسل داشته باشند، باید به زبان و قالب آن‌ها عرضه شوند. استفاده از ابزارهای دیجیتال، تولید محتوا‌های جذاب در فضای مجازی و شکل‌دهی پویش‌های آموزشی نوآورانه می‌تواند این هنر اصیل را به نسل جدید منتقل کند.

- فرصتی برای آشنایی نوجوانان با میراث خردوز ایران
- مرشد محسن میرزاعلی، «سیمرغ» را بخشی از یک حرکت بزرگ فرهنگی می‌داند و بیان می‌کند؛ این رویداد، محلی برای گردهمایی هنرمندان و نوجوانانی است که این هنر را می‌آموزند. در راستای برگزاری این رویداد تاکنون تعداد زیادی از کودک و نوجوان در بخش‌های مختلف شاهنامه خوانی مشارکت داده شده است. «سیمرغ» تجلی شور و علاقه نسل جوان به حفظ و گسترش این میراث گرانبه‌است. این هنرمند سرشناس کشور ادامه داد؛ رویداد «سیمرغ» با برگزاری برنامه‌های آموزشی، پویش‌هایی مانند «بچه مرشد» و ایجاد فضای سالم رقابتی، جوانان را به شرکت فعال و دیده شدن در سطح ملی ترغیب کرده است. این رویداد نه تنها فرصتی برای آموزش و تجربه است، بلکه عاملی برای شکل‌دهی هویت فرهنگی و آشنایی نوجوانان با میراث خرد ایرانی محسوب می‌شود. به این ترتیب، سیمرغ نماد خرد و دانش در فرهنگ ایرانی است که از طریق شاهنامه و نقالی به نسل‌های آینده می‌رسد.

- پایه‌های سیمرغ در مشارکت با پویش «بچه مرشد»
- سید جلیل یامشکی، معاون گردشگری و زیارت‌شهرداری مشهد، بر این نظر است که مقدمه رویداد «سیمرغ» از مدت‌ها پیش با پویش «بچه مرشد» آغاز شده است. او یاد کرد درست ذائقه نسل جدید، پویش «بچه مرشد» را آغاز کلیدی دانست؛ طرحی که با همکاری شهرداری مشهد و شبکه نهال (سیم‌ا) توانست پلی میان رسانه ملی و فضای شهری ایجاد کند. رئیس رویداد «سیمرغ»، با اشاره به ابعاد گسترده این پویش بیان می‌کند؛ هزاران کودک و نوجوان از سراسر کشور با ارسال ویدئوهای شاهنامه خوانی و نقالی در این حرکت بزرگ سهیم شده‌اند. این حجم از مشارکت، نشان دهنده موفقیت راهبردی در همگانی‌سازی هنری است که پیش‌تر تصور می‌شد تنها در قهوه‌خانه‌ها یا محافل خاص جای دارد.

- معیارهای داور؛ باس‌داشت زبان فارسی و ارتباط با مخاطب

علی حسین زاده، معروف به علی قهرمان، نو‌زاده و مدرس ضرب زورخانه و یکی از داوران رویداد «سیمرغ»، معیارهای اصلی داورى را برجسته‌ترین شاخصه‌ها برای حفظ کیفیت و اصالت هنر نقالی می‌داند. او می‌گوید؛ مهم‌ترین معیار ما پاس‌داشت زبان فارسی است؛ زبانی که فردوسی آن را با شاهنامه جاودانه کرد. وی بر این باور است که نقالی بیش از صرف خواندن شعر است؛ نقالی، روایت یک داستان است که پیام مشخصی را منتقل می‌کند. روایت است، انتقال معناست و ارتباط با مخاطب. قهرمان عملکرد نوجوانان در این رویداد را بسیار مطلوب ارزیابی می‌کند و معتقد است؛ نوجوانان نسل حاضر به خوبی توانسته‌اند با این هنر ارتباط برقرار کنند و داستان‌ها را به صورت دقیق و پخته بیان کنند. این هنرمند به عنوان یک هنرمند و مدرس حرفه‌ای بر این نظر است که یکی از بهترین داستان‌های شاهنامه برای انتقال پیام‌های امروز ایران، داستان رستم و سهراب است؛ داستانی که حتی در اوج تراز‌دی، نکات کلیدی درباره میهن‌پرستی و مسئولیت نسبت به کشور را در ذهن مخاطب حک می‌کند. به گفته وی، انتخاب چنین داستان‌هایی همراه با بیان قوی و زبانی فاخر، نقالی را از صرف نوشتن و خواندن متون شعری به یک هنر زنده و اجتماعی تبدیل می‌کند که می‌تواند نسل‌های امروز را به ارزش‌های ملی و فرهنگی پیوند بزند.

- نقالی؛ پلی برای انتقال ارزش‌های اخلاقی به جوانان
- هوشنگ جاوید به اهمیت نقش نقالی در انتقال مفاهیم بنیادین اخلاقی و فرهنگی اشاره می‌کند و می‌گوید؛ این هنر به گونه‌ای خاص مفاهیمی چون عدالت خواهی، شجاعت، مهر، دراندیشی و مسئولیت اجتماعی را در ذهن مخاطب حک می‌کند که فراموش نشدنی است. نقالی پلی است برای انتقال ریشه‌های اخلاقی و نگرش‌های انسانی به نسل‌های آینده، به ویژه نوجوانان. این هنر با بهره‌گیری از روایت‌های حماسی شاهنامه، درس‌هایی عمیق و ماندگار درباره رفتار انسانی و ارزش‌های اجتماعی را با زبانی جذاب و تأثیرگذار منتقل می‌کند و نقش مهمی در شکل‌دهی فرهنگ اخلاقی در جامعه دارد.

به گفته این هنرمند و پژوهشگر سرشناس موسیقی کشور، «ترکیب موسیقی، ضرب زورخانه و نقالی، همراه با زبان و پوشش بومی، هنر روایت

شهریار

شنبه۲۳ اردیبهشت ۱۴۰۴۴ خرداد ۱۴۰۴شماره ۳۴۴

فرهنگ

اخبار هنری مشهد

راهیابی ۴ اثر از مشهد به پویش «وطن به روایت من»

با پایان داورى آثار رسیده به دومین پویش ملی «وطن به روایت من»، ۱۴ اثر شامل ۴ فیلم کوتاه داستانی، ۶ کوتاه مستند و ۴ فیلم کوتاه تجربی به بخش نهایی راه پیدا کردند. به گزارش شهرآرا، بر اساس اعلام دبیرخانه دومین پویش ملی «وطن به روایت من»، پس از بررسی ۱۶۶ اثر رسیده توسط هیئت انتخاب و داورى متشکل از همایون اسعدیان، میترا مهرتیران و هادی آفریده، آثار راه یافته به چهل و سومین جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه تهران معرفی شدند. به این رویداد در بخش داستانی، فیلم «در میان دو نگاه» اثر فرزانه سلیمانیان از مشهد راه یافت. همچنین در بخش مستند سه فیلم «روایت کیانا»، «مشهد ساخت آمریکا» و «پنجره» اثر امیراطهر سهیلی از مشهد به دومین پویش ملی «وطن به روایت من» راه یافتند.

چارشوق هنر

خواننده معروف برای «ایران» خواند

تک آهنگ «ایران» عنوان یکی از تازه‌ترین محصولات منتشر شده از سوی مرکز موسیقی مأ‌ا است که به تا‌گی با خوانندگی حسام الدین سراج از خوانندگان شناخته شده موسیقی کلاسیک ایرانی در دسترس مخاطبان قرار گرفت. در این قطعه ملی - میهنی عبدالجبار کاکایی شاعر، داود ورزیده تنظیم و نظارت ضبط، گروه هنری ریاح طراح پوستر و حسام الدین سراج به عنوان خواننده حضور دارند. حسام الدین سراج از خوانندگان مطرح موسیقی ایرانی است که طی سال‌های اخیر فعالیت‌های پرشمار و مؤثری در عرصه موسیقی به ویژه موسیقی کلاسیک ایرانی داشته است.

مسابقه «مدرسه‌ای که می‌رفتم» تمدید شد

فراخوان مسابقه فیلم نامه نویسی بنیاد سینمایی فارابی برای گرامیداشت شهدای دانش‌آموز مدرسه شجره طیبه میناب تا پایان عید قربان ۶ خرداد تمدید شد. به گزارش خبرگزاری مهر، در روزهای گذشته بیش از ۲۰۰ طرح برای مسابقه فیلم نامه نویسی «مدرسه‌ای که می‌رفتم» در سامانه بنیاد سینمایی فارابی به ثبت رسیده است. این مسابقه فیلم نامه نویسی، طرح‌های «درباره کودکان» یا «برای کودکان» را شامل می‌شود که با موضوع دانش‌آموزان شهید و مظلوم جنگ تحمیلی سوم به ویژه دانش‌آموزان شهید میناب، به نگارش در آمده‌اند. بنیاد سینمایی فارابی با توجه به درخواست علاقه‌مندان، دریافت طرح‌ها را به مدت یک هفته و تا پایان وقت اداری چهارشنبه ۶ خرداد، تمدید کرده است و از اهالی سینما و عموم متخصصان که به صورت حرفه‌ای در زمینه فیلم نامه نویسی فعالیت می‌کنند، دعوت می‌کند تا طرح‌های خود را برای بررسی جهت شرکت در مسابقه، در سامانه خانه فیلم نامه بنیاد فارابی به نشانی <https://script.fc.ir> ثبت کنند.

نسخه مجازی «از ایران نگ‌دشتیم» منتشر شد

نسخه مجازی آلبوم «از ایران نگ‌دشتیم» مشتمل بر یک مجموعه موسیقایی در پاسداشت ایثار و شهادت توسط بنیاد شهید و امور ایثارگران در فضای مجازی پیش‌روی مخاطبان قرار گرفت. «از ایران نگ‌دشتیم» با شعر مصطفی محدثی خراسانی، آهنگ‌سازی امیرحسین سمیعی و خوانندگی محمد معتمدی، «راه‌پیداران» با شعر ایرج قنبری، آهنگ‌سازی زمان اسماعیلی و خوانندگی وحید تاج، «باغ‌رؤیا» با شعر عبدالجبار کاکایی، آهنگ‌سازی فرزاد محمدنژاد و خوانندگی محمود صالحی، «مثل عشق» با شعر عبدالجبار کاکایی، آهنگ‌سازی فرزاد محمدنژاد و خوانندگی حسین عیشاپور و «خلیج فارس» با شعر عبدالجبار کاکایی، آهنگ‌سازی صمد جلالیان و خوانندگی سیدرسول آل احمد یک بخش از قطعات این آلبوم را تشکیل می‌دهند. «ایران» با شعر عبدالجبار کاکایی، آهنگ‌سازی شایسته شایسته و خوانندگی سیدرسول آل احمد، «موعود» با شعر نصرت لطفی، آهنگ‌سازی مرتضی شفیع‌ی و خوانندگی عزیز لطفی، «سرو استوار» با شعر امید صباغ‌نور، آهنگ‌سازی مجتبی ابوالقاسم‌پور و خوانندگی علی بهجتی، «غریب» با شعر عبدالجبار کاکایی، آهنگ‌سازی فرزاد محمدنژاد و خوانندگی مهدی یغمایی، «لاله بردوش» با شعر ایرج قنبری و مصطفی محدثی خراسانی، آهنگ‌سازی زمان اسماعیلی و خوانندگی بامداد فلاحتی نیز عنوان دیگر قطعاتی هستند که در این آلبوم گنجانده شده‌اند. بنیاد شهید و امور ایثارگران در سال‌های اخیر، فعالیت‌های گسترده و هدفمندی را در عرصه موسیقی آغاز کرده که از جمله مهم‌ترین اقدامات این بنیاد در این حوزه، تولید چندین اثر موسیقایی در حوزه نماهنگ و قطعه موسیقایی با مضامین ایثار، مقاومت و پایداری است.

احمد مهرانفر به تلویزیون بازمی‌گردد

احمد مهرانفر که در سال‌های اخیر با ایفای نقش‌های متفاوت در ژانرهای مختلف توانسته توانایی خود را به نمایش بگذارد، این بار در سریال «صفا با خانواده» از تولیدات مرکز سینما فیلم حضور خواهد داشت.

مهرانفر در این سریال نقش «صفا» را بازی می‌کند که شخصیتی شیرین و غیرقابل پیش‌بینی دارد که در دل اتفاقاتی پرماجرا و هیجان‌انگیز با چالش‌هایی تازه روبه‌رو می‌شود و زندگی‌اش دستخوش تغییرات بزرگی خواهد شد.

فصل سوم پویانمایی «با بابام» روی آنتن شبکه پویا

فصل سوم مجموعه پویانمایی «با بابام» به کارگردانی علیرضا طاهری و تهیه‌کنندگی فاطمه ابوترابی، محصول مرکز پویانمایی سوره، در ۱۳ قسمت ۷ دقیقه‌ای به تا‌گی روی آنتن شبکه پویا رفته است. این مجموعه پویانمایی به قلم امیررضا مافی پنجشنبه‌ها و جمعه‌ها ساعت ۹ و ۱۳ در بخش میانی برنامه رئال عروسکی «با بابام» پخش می‌شود.